

25.08.2023

POL-2022-132542POL-
2022-132542

Sisäministeriö

LAUSUNTO HALLINTORAKENNETTA KOSKEVASTA SELVITYKSESTÄ

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa selvityshenkilön loppuraportista, joka koskee arviota poliisin hallintorakenteesta ja kehittämisvaihtoehdoista (VN/25160/2022-SM-33).

Poliisilaitos esittää lausuntonaan, että poliisihallinnon ajankohtaisiin ja tuleviin haasteisiin vastataan parhaiten muilla keinoilla kuin hallintorakennetta uudistamalla.

Hallintorakenteen uudistaminen vuosien 1996, 2009, 2010 ja 2014 uudistusten jälkeen ei enää tuota sellaista lisäarvoa kehittämiseen tai toimintaan, jota poliisihallinto toisaalta tarvitsee ja jota toisaalta selvityksessä hallintorakenteen uudistamisen uskotaan tuottavan.

Poliisilaitoksen alueella oli vuoteen 1996 asti kaikkiaan 35 poliisipiiriä. Kihlakuntauudistuksesta (1996) alkaen poliisilaitoksia oli alueellamme 12 kappaletta, kunnes niiden määrä vuoden 2009 alusta supistui 2 poliisilaitokseen. Sisä-Suomen poliisilaitos on toiminut ainoana poliisilaitoksena tällä alueella vuodesta 2014 alkaen. Poliisiasemia on alueeltamme lakkautettu vuodesta 1996 alkaen kaikkiaan 18 kappaletta ja niitä on nyt 16 kappaletta. Poliisilaitos katsoo, että rakenteellisista uudistuksista saavutettavissa olevat hyödyt alueella on jo saatu, ja toisaalta rakenteellisten uudistusten haitat ovat tiedossa.

Poliisilaitos katsoo, että selvityksen hallintorakennetta koskevien esitysten pohjalta ei tule ryhtyä jatkovalmisteluun. Perustelut ovat seuraavat.

1. Tavoite yhdenmukaisesta toiminnasta

Selvitys painottaa poliisitoiminnan yhdenmukaisuutta, mutta poliisilaitoksen käsityksen mukaan pitäisi painottaa ennen kaikkea väestön yhdenvertaista kohtelua oikeusturvan saamisen ja rikosvastuun toteutumisen kannalta.

Poliisilaitos päinvastoin katsoo, että toiminnan yhdenmukaisuus ei ole mahdollista eikä ainakaan järkevää paikallispoliisissa maan eri osien suurestikin vaihtelevien olosuhteiden vuoksi. Sisä-Suomen poliisilaitoksen alue ei ole kooltaan Suomen suurin, mutta senkään puitteissa poliisitoimintaa ei kannata eikä edes voida kokemuksemme mukaan rakentaa kaavamaisesti

yhdenmukaiseksi. Esimerkkinä tästä voidaan muun muassa mainita toteuttamamme yleispoliisimalli.

2. Yhden viraston malli

Selvityksessä katsotaan, että valtionhallinto on kokonaan tai ainakin suureksi osaksi siirtynyt yhden viraston malliin. Tämä ei pidä paikkansa, kun muun muassa aluehallinto ja tuomioistuinlaitos toimivat yhä erillisinä virastoina. Kokemukset yhden viraston mallista syyttäjä- tai ulosottolaitoksessa eivät ole poliisihallinnon kehittämisen kannalta relevantteja, kun henkilöstön määrä niissä kummassakin on poliisiin verrattuna vähäinen. Sen lisäksi niillä ei ole operatiivista toimintaa 24/7 – periaatteella.

Paikallispoliisin hallintorakenteen tulee mielestämme mahdollistaa ja tukea uuden kehittämistä mm. kokeilukulttuurin keinoin, aitoa yhteistyötä sidosryhmien kanssa, alueellista turvallisuusyhteistyötä ja henkilöstön johtamista mahdollisimman lähellä operatiivista toimintaa. Tämä edellyttää riittävän itsenäisesti toimivia alueellisia virastoja, joiden toimivaltainen johto on omalla alueellaan sekä tuntee sen ja sen keskeiset toimijat. Nykyinen hallintorakenne mahdollistaa tämän, joskin nykyisinkin poliisilaitosten koot ovat eräissä tapauksissa, muun muassa Sisä-Suomen poliisilaitoksen osalta, esimerkiksi etäisyyksien ja alueen tuntemisen kannalta äärimajoilla.

3. Sidosryhmäyhteistyön toimintaedellytykset

Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueen väkiluku on yli 800.000 ja täällä sijaitsee 46 kuntaa mukaan lukien Suomen kolmanneksi ja seitsemänneksi suurimmat kaupungit. Alue koostuu hyvin erilaisista toimintaympäristöistä: vahvojen kasvukeskuskaupunkien, joissa on useita korkeakouluja, lisäksi monimuotoisista, osittain taantuvista seuduista aina väestöltään hupenevaan ja ikääntyvään harva-alueeseen saakka. Lisäksi alueellamme toimii kaksi hyvinvointialuetta (molemmissa pelastuslaitokset) ja kaksi maakuntaa, useita Puolustusvoimien joukko-osastoja ja laitoksia mukaan lukien yksi puolustushaaraesikunta sekä kaksi hätäkeskusta. Tällä kaikella on iso vaikutus sidosryhmäyhteistyöhön.

Sidosryhmäyhteistyöllä on onnistuessaan merkittävä myönteinen vaikutus poliisilaitoksen prosesseihin muun muassa resurssien käytön tehokkuuden osalta. Se edellyttää kuitenkin toimivaltaista johtoa, joka osaa ja voi tehdä joustavasti päätöksiä kehittämisasioissa ja reagoida toimintaympäristön muutoksiin. Sen lisäksi sidosryhmäyhteistyö merkitsee poliisin näkyvyyttä mm. alueellisessa turvallisuusyhteistyössä. Jos sitä ei voida poliisin puolelta tehdä riittävän toimivaltaisella ja kumppaneita vastaavalla korkealla tasolla, turvallisuusyhteistyö jää pelastus- ja sotilasviranomaisien käsiin eikä poliisille ole odotettavissa siitä hyötyjä.

Poliisilaitos ei pidä onnistuneena sitä, että poliisin operatiivinen aluejako seuraisi syyttäjätöimen aluejakoa. Todettakoon, että aluesyyttäjän

toimivalta ei määräydy rikoksen tekopaikan mukaan ja että monilla aluesyyttäjillä ja erikoissyyttäjillä on valtakunnallisia vastuita. Sen lisäksi syyttäjäteistyö ei edellytä tiivistä läsnäolokontakteja. Näin ollen aluejaon perusteita on syytä poliisissa etsiä muualta.

Poliisilaitoksen mielestä sidosryhmäteistyö pelastuslaitosten kanssa on operatiivisesti mielekäs aluejaon perusta. Tavoitteena pitäisi olla, että poliisilaitoksella on alueellaan, kuten Sisä-Suomen poliisilla, kumppaneina kohdullinen määrä pelastuslaitoksia.

4. Poliisin toiminta kokonaisuutena

Poliisipalvelujen kysynnän kasvaessa ja toimintaympäristön monimutkaisuudessa poliisin sisäiset raja-aidat eivät ole eduksi. Sen sijaan muun muassa Sisä-Suomen poliisilaitoksessa on korostettu joustavaa, tilanteen mukaan vaihtuvaa ja sektorirajat ylittävää yhdessä tekemistä ja sitä, että siihen on oltava sekä osaamisen että organisaatiorakenteen osalta jatkuva valmius. Tämä edellyttää rakenteelta sitä, että alueella (so. poliisilaitoksessa) toimii yhteinen, toimivaltainen johto, joka voi tätä sektorirajat ylittäen koordinoita.

Arviossa oleva esitys poliisin resurssien kasvattamisesta on hyvin kannatettava. Samoin poliisilaitos kannattaa arviossa mainittua erinäisten tukitehtävien, mm. hankintojen ja kilpailutusmenettelyjen, nykyistä vahvempaa keskittämistä.

Poliisipäällikkö

Mikko Masalin

Apulaispoliisipäällikkö

Antero Rytkölä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 25.08.2023 klo 09:02. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Liitteet

-

Jakelu

-

Tiedoksi

Poliisihallitus / esikunta